

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

-

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Laurea-ammattikorkeakoulu pitää myönteisenä hallituksen esityksen tavoitteita, joilla pyritään selkeyttämään viranomaisten välistä tietojenvaihtoa, hyödyntämään olemassaolevaa tietoa sekä edistämään tiedonhallinnan kokonaisuuden hallintaa tiedonhallintayksiköissä. Samoin vastuiden määrittämisen, riskienhallinnan huomioimisen ja henkilöstön tiedonhallinnan osaamisen korostaminen ovat ensisijaisen kannatettavia.

Rahoitusvaikutusten osalta Laurea esittää huolensa siitä, että ammattikorkeakoulujen erilaiset lähtötasot niin tietojärjestelmien kuin vaadittavien tiedonhallintamallikuvausten osalta voivat tuoda arvioituja huomattavasti suurempia lisäkustannuksia.

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Laurea ammattikorkeakoulu näkee, että ehdotettu monialainen tiedonhallintalautakunta edistää yhtenäisiä toimintamalleja. Tiedonhallintalautakunnan toiminta ei saa kuitenkaan muodostua liian

byrokraattiseksi, ja eri asiantuntijoiden intressien kohtaaminen on saatava mahdollisimman sujuvaksi. Myös Kansallisarkiston roolia on vielä selkeytettävä, jotta elinkaari päätösten ja tiedonhallinnan muutossuunnitelmien käsittely ei hidasta entisestään asioiden hoitamista. Lisäksi tiedonhallinnan ja tieto- ja viestintäteknisten palvelujen yhteistyö on tehtävä näkyväksi myös yliopisto- ja ammattikorkeakoulutasolla.

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Laurea kannattaa esitystä, että tiedonhallintayksiköitä veloitetaan kuvaamaan tiedonhallintansa tiedonhallintamallin ja tiedonhallintakartan avulla. Oleellisen tärkeää on kuitenkin, että tiedonhallintamalli on toimintaa ohjaava kuvaus ja osa jokaisen työntekijän arkea. Näin se tukee myös EU:n tietosuoja-asetuksen mukaista osoitusvelvollisuutta ja selostetta käsittelytoimista. Koska tietoa kootaan paljon yhteen, on sen manuaalinen päivittäminen mahdotonta. Tähän tarvitaan automatiikkaa ja yhteistyötä muiden tiedonhallintayksiköiden (tässä tapauksessa ammattikorkeakoulujen) kanssa.

Ehdotettu tiedonhallintasuunnitelma on kytkettävä tiiviiksi osaksi muutosten projektisuunnitelmia. Tällä tavoin riskienhallintaa ja vaikutustenarviointia voidaan käsitellä kokonaisuutena, eikä erillisenä osana muutosprojektista ja sen seurannasta. Se auttaa myös hahmottamaan projektia kokonaisuutena niin toiminnan kuin talouden näkökulmasta.

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvaluokittelu (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Laurea-ammattikorkeakoulu pitää myönteisenä riskienhallinnan näkyväksi tekemistä osana jatkuvan kehittämisen toimintaa sekä EU:n tietosuoja-asetuksen mukaista riskiperusteisuutta. On kuitenkin huomioitava, että tietoturvuuden hallinta on osa kokonaisturvallisuuden toimenpiteitä, eikä sitä voi irrottaa siitä erilliseksi osaksi muusta toiminnasta.

Haasteena Laurea-ammattikorkeakoulu näkee tietojärjestelmien lähtötasot tietojen keräämisen, hyödyntämisen, siirtämisen ja tunnistamisen osalta. Vaatimusmäärittelyitä varten tarvitaan yhteistyötä ja yhteisiä standardeja, jotta jokainen ammattikorkeakoulu ei joudu pohtimaan samoja asioita erikseen.

Ehdotuksessa olisi korostettava, että lokitietoja käsiteltäessä on huomioitava ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimukset. Kun lokitietojen kohteena ovat tietojärjestelmien käyttäjät, koskee tietoja niiden minimoinnin ja oikeasuhtaisen säilytysajan veloitteet. Lisäksi suurten lokitietomäärien säilyttäminen tuo runsaasti lisäkustannuksia.

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Laurea-ammattikorkeakoulu näkee hyvänä, että turvallisuusluokittelua pyritään selkeyttämään. Turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen erojen tunnistamisen Laurea näkee kuitenkin edelleen haasteena. Voi olla ratkaisevan tärkeää, että pystytään tekemään oikea arvio siitä, aiheuttaako salassa pidettävän tiedon oikeudeton paljastuminen tai käyttö mahdollista haittaa tai vahinkoa, ja onko tieto näin ollen käytöltään rajoitettua vai luottamuksellista.

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Laurea-ammattikorkeakoulu näkee oleellisena osana toiminnan kehittämistä, että tiedonhallinnan prosessit tukevat toimintaa. Asianhallinnan prosessien on tuettava palveluprosesseja tiedon löydettävyyden ja käytettävyyden osalta, mutta ne eivät saa muodostua liian monimutkaisiksi esimerkiksi kirjattavien metatietojen osalta.

Esitys ei myöskään ratkaise ongelmaa yhtenäisten tehtäväluokitusten ja asiatunnusten puutteesta. Yhdenmukaiset mallit ovat kuitenkin oleellinen osa esityksen tavoitteena olevaa viranomaisten välistä tietojenvaihtoa, olemassaolevan tiedon hyödyntämistä sekä tiedonhallinnan kokonaisuuden hallintaa.

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tietoaineiston käsittelyn ja säilyttämisen yksinomaan sähköisessä muodossa Laurea-ammattikorkeakoulu näkee positiivisena ja kannatettavana asiana. Se vaatii kuitenkin vielä luottoa teknisten ratkaisujen kehittymiseen.

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Laurea-ammattikorkeakoulu pitää hyvänä asiakkaan ja oikeusturvan näkökulmaa säilytysaikojen määräytymisessä. Kriteerit voivat kuitenkin olla liian yleisellä tasolla yksittäisen ammattikorkeakoulun tiedon elinkaaren hallintaa määriteltäessä.

Tieteellisen Tutkimusaineiston arkistointitarpeen arvioinnin osalta voi olla haasteena se, onko ammattikorkeakoulujen sisäisillä tutkimuseettisillä toimikunnilla ja tietosuojavastaavilla asiantuntemusta tai resursseja arvioida tutkimusaineistojen yleisen edun mukaista arkistointitarvetta.

Arkistoitavien tietoaineistojen kansallisen metatietopalvelun Laurea näkee positiivisena keinona edistää erityisesti tutkimusta ja arkistoidun tiedon saatavuutta. Siihen vaadittavien metatietojen

hallintaan ja toimittamiseen tarvitaan kuitenkin välineitä, ja tukea, joita tällä hetkellä ei vielä ole käytettävissä.

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Laurea-amattikorkeakoulu epäilee, että kaikki tiedonhallintayksiköt saisivat tiedonhallintamallinsa valmiiksi 12 kuukauden määräajassa. Oletuksena on, että pohjatyö olisi monilta osin valmis, mutta useissa ammattikorkeakouluissa, Laurea mukaan lukien, on keskeneräisiä arkistonmuodostussuunnitelmia, tiedonohjaussuunnitelmia, kokonaisarkkitehtuurikuvauksia ja tietojärjestelmäkuvauksia. Nykytilan kuvaus ja toimintamallin suunnittelu vie määräajasta valtaosan. Mallin kuvaaminen on kuitenkin tärkeää, ja se tulee tehdä mahdollisimman huolellisesti, jotta se kantaa myös tulevaisuuden ennakoinnissa.

Samoin tietojärjestelmävaatimusten osalta kahden vuoden määräaika on varsin lyhyt, varsinkin niissä ammattikorkeakouluissa, joissa on aktiivisessa käytössä järjestelmiä, jotka eivät vastaa vaatimuksia. Tosiasiallisesti tietojärjestelmähankinnat voivat viedä useita vuosia.

14. Muut huomiot

-

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

-

Tietoturvallisuus:

-

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

-

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

-

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

-

Muuta huomioitavaa:

Ojanen Sonja
Laurea-ammattikorkeakoulu Oy